

► Unge i sorg er mere ensomme end andre og har det svært i uddannelsessystemet.

Sorg slår unge omkuld

● AF CHARLOTTE HOLST

En mor med livstruende cancer eller en far, der dør af et hjerteanfald, kan sende unge ud i krise. En ny undersøgelse om unges mistrivsel dokumenterer, at de 15-24-årige i sorg har svært ved at klare hverdagen på flere områder.

»En del trækker sig fra det sociale fællesskab. De oplever sig som mindre populære og er ramt på deres selvværd. Især unge, hvor en forælder har en livstruende sygdom, lever med en konstant angst, og det typiske mønster er, at de falder ud af fællesskabet, som jo ellers er ekstremt vigtigt i teenageårene,« siger Jens Christian Nielsen, forsker på Danmarks Pædagogiske Universitetsskole, der er en af forskerne bag undersøgelsen.

Mellem hver femte og hver sjette ung har oplevet livstruende sygdom hos forældre, stedforældre eller søskende. Syv procent har oplevet dødsfald. Hos organisationen Børn, Unge og Sorg bekræfter direktør Preben Engelbrekt, at de unge rammes så hårdt af død og sygdom tæt på, at de har svært ved at klare en ungdomsud-dannelse.

»De læser den samme linje igen og igen, fordi de ikke kan koncentrere sig. De teenagere, vi har i terapi, har meget fravær og er hele tiden på vej til at ryge ud,« siger han.

Som Jens Christian Nielsen peger Preben Engel-

brekt på den isolation, der ofte følger af at miste en forælder eller leve med alvorlig sygdom i familien.

»Der kommer jo en helt anden alvor ind i deres liv. De føler sig anderledes end andre, og dem, der har meget syge forældre, lever i konstant frygt.«

De unge er i højere grad ensomme, ryger ud i misbrug, isolerer sig og falder fra i uddannelsessystemet. Jens Christian Nielsen mener, man især bør sætte ind over for de unge, der lever med livstruende sygdom i familien.

»Det er næsten mere belastende end dødsfald. Det vil give god mening at yde ekstra omsorg og støtte til dem på uddannelsesinstitutionerne, så man fastholder dem.«

Børn, Unge og Sorg har netop søgt satspuljemidler til en målrettet indsats for gymnasieelever med syge eller døde forældre.

»Derhjemme lægger du øre til din mors angst for døden, du hører hende klage over smerter og tørrer hendes bræk op. Du lever i konstant angst for, at hun dør. Men udadtil lader du, som om alt er i orden.«

PREBEN ENGELBREKT, DIREKTØR I BØRN, UNGE OG SORG

- De er i højere grad ensomme, misbruger rusmidler, isolerer sig, og flere ender som ledige.
- Organisationen Børn, Unge og Sorg skønner, at 10 procent af deres brugere får alvorlige depressioner og udviklingsforstyrrelser.

KILDE: 'NÅR DET ER SVÆRT AT VÆRE UNG I DK - UNGES TRIVSEL OG MISTRIVSEL I TAL' FRA CENTER FOR UNGDOMSFORSKNING UNDER DANMARKS PÆDAGOGISKE UNIVERSITETSSKOLE, AARHUS UNIVERSITET. UNDERSØGELSEN BYGGER PÅ SVAR FRA 3.481 UNGE I ALDEREN 15-24 ÅR

► Hver femte ung har oplevet døden eller livstruende sygdom tæt på. Da Sander Nissen-Petersen var 15 år, døde hans mor efter en fejloperation. Tre år senere slog en hjernetumor hans far ihjel. Så lukkede Sander døren til sit kollegieværelse, spiste sig 20 kilo tungere og lod sig opsluge af computerspil

Først døde mor,

I Sander Nissen-Petersens lejlighed i Københavns nordvestkvarter står et billede, der viser to glade mennesker på en hestevogn i Svaneke.

»Det er nyt, at jeg har billeder oppe af dem,« siger Sander.

'Dem' er hans forældre. I et mindeskab ligger den lyserøde sten, Sanders mor holdt i hånden, da hun døde, og en hyldest til hans afdøde far fra nogle af farens venner. Der ligger også en kinabog med de breve, Sander har skrevet til forældrene. Det hele hjælper, når sorgen får tag i 24-årige Sander Nissen-Petersen.

Hans mor, Veva, skulle ellers bare igennem en ukompliceret operation.

»De skulle fjerne noget godartet kræft på livmoderen. Det var vist nærmest et forebyggende indgreb, så jeg tænkte ikke meget over det,« fortæller Sander, der havde travlt med at være teenager.

Men Veva fik det dårligt efter operationen. Kastede meget op og skulle igen endnu et indgreb. Men sygehuset havde sjustet. Der stod intet i Vevas journal om, at hun var voldsomt dehydreret, og hendes krop kollapsede efter anden operation.

»Jeg overnattede hos nogle af mine forældres venner. Min far ringede klokken 2 om natten og sagde, jeg skulle komme ud på sygehuset. Jeg ville ikke og kunne ikke forstå, jeg skulle vækkes.«

På Rønne Sygehus begyndte alvoren at gå op for den 15-årige dreng, der var tæt knyttet til sin mor. Sander gik i panik:

»'Hun ligger jo lige dér. Vi må da kunne redde hende', sagde jeg. Jeg lagde mine hænder på hendes mave. Den var helt opspilet. Jeg sagde til hende, jeg elskede hende, og hun hviskede noget. Hun var fyldt med morfin.«

Vevas hjerterytme og puls steg, og Sander fattede nyt håb. 'Nu går det godt ikke', spurgte han sygeplejersken. Men pulsen steg så voldsomt, at det endte i én lang hyletone. Sanders mor var død, og hans verden krakelerede.

»Jeg havde ellers bedt til Gud. Jeg blev vred og rasende på hele verden og stod og hamrede hænderne ind i væggen.«

Sanders far og brødre prøvede at berolige ham,

► Sander Nissen-Petersen, mistede begge sine forældre i teenageårene.

men han græd i dagevis, spiste ikke og ville bare dø sammen med sin mor. Til begravelsen var han til gengæld helt stille.

»Jeg var ligesom ikke til stede og græd slet ikke,« siger Sander.

Gennem en tyk tåge af savn genfandt Sander alligevel hurtigt vejen til skolen og hverdagen.

»Jeg gennemførte 9. klasse og ville bare have, at alt skulle være normalt igen.«

Efter et ophold på Fårevejle Efterskole startede Sander i gymnasiet i Rønne, men i midt i 2.G bankede døden igen på familiens dør.

»Der var noget galt med min far. Han mistede tit balancen og blev let irriteret. Det var en kræftsvulst i hjernen.«

Kort tid efter fik Tage sin

dødsdom af lægerne. Til Sanders 18-års fødselsdag sad han afkræftet i en kørestol, men Sander følte sig afklaret.

»Jeg havde det sådan: O.k., nu skal min far dø. Jeg kan alligevel ikke gøre noget.«

Den 23. januar 2005 gispede Tage en sidste gang efter vejret og døde på Rigshospitalet.

»Jeg var heldigvis taget derover, selv om jeg helst ville være hjemme og skrive historieopgave. Han kunne kun sige lyde og trykke mig i hånden. Men jeg fik sagt, at jeg elskede ham og var glad for de ting, vi havde lavet sammen.«

Tage blev begravet ved siden af Veva på Svaneke Kirkegård, og Sander gik i hi i sin kollegielejlighed i Rønne med 'World of Warcraft'.

»Jeg spillede computerspil stort set hele tiden og var meget væk fra gymnasiet. Jeg tog aldrig initiativ til noget.«

Sander gad heller ikke lave mad, men hentede pølsemix fra den nærmeste grill.

»Jeg spiste kun lortemad og tog mindst 20 kilo på. Men jeg syntes, jeg havde det fint, og jeg var jo ikke droppet ud af gymnasiet.«

Sander snørede sine forældres død inde i et overforbrug af mad og computerspil og holdt facaden i skolen.

»Jeg jokede med de andre, som jeg plejede. Hvis nogen spurgte til mine forældres død, havde jeg en historie klar: 'Det går godt nu, jeg har det fint ...'«

Et teenageliv med fester, piger og sjov lå fjernt fra Sander, der klyngede sig til